

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA U
THOMA (FAL)

BAMMBIRI LA VHURARU (P3)

LUHUHI/THAFAMUHWE 2012

MEMORANDAMU

MARAGA: 100

Memorandamu uyu u na masiatari a 11.

KHETHEKANYO YA A: RUBRIKI YA U TOLA/MAKA MAANEA (50)

KHOUDU	Khoudu 7: Vhuswikeleli ha nthesa 80–100%	Khoudu 6: Vhuswikeleli ha ntha 70–79%	Khoudu 5: Vhuswikeleli ho dziaho 60–69%	Khoudu 4: Vhuswikeleli vhu fushaho 50–59%	Khoudu 3: Vhuswikeleli ho linganelaho 40–49%	Khoudu 2: Vhuswikeleli ha fhasi 30–39%	Khoudu 1: U sa swikelela 0–29%
	<u>26–32</u>	<u>22½–25½</u>	<u>19½–22</u>	<u>16–19</u>	<u>13–15½</u>	<u>10–12½</u>	<u>0–9½</u>
ZWI RE NGOMU NA VHUPULANI (NV) (MARAGA: 32)	-Zwi re ngomu zwi sumbedza u pfesesa thoho zwavhūḁisa. -Mihumbulo i a tokonya nahone yo vhibva. -U pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza maanea a si na vhukhaxhi na khathihi, a kumedzeaho.	- Zwi re ngomu zwi sumbedza u pfesesa thoho zwavhūḁi vhukuma. -Mihumbulo ndi ya ntha, nahone i a takadza. -U pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza maanea o lundwaho tshidele, nahone a kumedzeaho.	-Zwi re ngomu zwi sumbedza u pfesesa thoho. -Mihumbulo ndi i takadzaho, i a tendisea. -U pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza maanea o dziaho, a kumedzeaho.	-Zwi re ngomu zwi sumbedza u pfesesa thoho lu fushaho. -Mihumbulo ndi ya nga misi, a i na vhudzivha. - U pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza maanea a fushaho, nahone a kumedzeaho.	- Zwi re ngomu zwo ḁi linganela sa zwenezwo, hu na mavhaka a xedzaho vhuḁumani. -Mihumbulo kanzhi ndi yo teaho, fhedzi i a dovholola. - U pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza maanea o lundhedzeaho nahone a kumedzeaho.	-Zwi re ngomu zwiḁwe a zwi ho khagala, a zwo ngo farana. -Mihumbulo yo sekana, hunzhi i sokou dovholola. -A hu na vhuḁanzi vhu fushaho ha u pulana/mvetomvet -o. -Maanea ha ngo bveledzwa nga ḁḁila i kumedzeaho.	- Zwi re ngomu a zwi livhani na thoho na luthihi, a zwo ngo lundhedzana. -Mihumbulo yo ḁapanyedzwa, yo sokou dovhoololwa. - U pulana na/kana mvetomveto a zwiho. -Maanea aya ha ḁekedzei/kumedzei.

	<u>10–12</u>	<u>8½–9½</u>	<u>7½–8</u>	<u>6–7</u>	<u>5–5½</u>	<u>4–4½</u>	<u>0–3½</u>
LUAMBO, TSHITAILA NA U SEDZULUSA (LTS) (MARAGA: 12)	<p>-U sumbedza vhudzivha ho goḡombelaho ha ndeme ya luambo.</p> <p>-Luambo, zwiga zwa u vhala zwo shumiswa zwone-zwone.</p> <p>-U shumisa luambo lwa nḡhesa lwa kuambele/maambe-le.</p> <p>-Munanguludzo u sa vhambedzwiho/ wa nḡhesa wa maipfi, zwo vhibva vhukuma.</p> <p>-Tshitaela, thounu na redzhistara zwo tea tshoḡthe thoho ya mafhungo.</p> <p>-A hu na vhukhaki na vhuthihi nga murahu ha u sedzuluswa na u vhalululwa ha mushumo.</p>	<p>- U sumbedza vhudzivha ho dziaho ha ndeme ya luambo.</p> <p>-Luambo, zwiga zwa u vhala zwo shumiswa hu si na vhukhaki , u kona u shumisa luambo lwa kuambele/maambe.</p> <p>-Munanguludzo wa maipfi wo vanganywa lwa vhusiki.</p> <p>- Tshitaela, thounu na redzhistara zwo tea thoho ya mafhungo.</p> <p>-Hunzhi a hu na vhukhaki nga murahu ha u sedzuluswa na u vhalululwa ha mushumo.</p>	<p>-Hu na vhuḡanzi ha vhudzivha ha luambo.</p> <p>- Luambo na zwiga zwa u vhala hunzhi a zwi na vhukhaki.</p> <p>- Munanguludzo wa maipfi wo tea tshibveledzwa.</p> <p>- Tshitaela, thounu na redzhistara zwo tea thoho ya mafhungo.</p> <p>- Kanzhi a hu na vhukhaki nga murahu ha u vhalulula na u sedzulusa.</p>	<p>-Huniwe u vhone ha vhudzivha ha luambo zwi hone.</p> <p>-Luambo ndi lwa misi, zwiga zwo shumiswa lu fushaho.</p> <p>-Munanguludzo wa maipfi u a fusha.</p> <p>- Tshitaela, thounu na redzhistara nga u angaredza zwi ḡi anana na thodea dza thoho ya mafhungo.</p> <p>- Hu ḡi vha na vhukhaki nga murahu ha u vhalulula na u sedzulusa.</p>	<p>-Vhudzivha ha luambo ho sekana.</p> <p>-Luambo a lwo ngo vhibva, na zwiga zwa u vhala huniwe a zwo ngo shumiswa nga ndila yone.</p> <p>-Munanguludzo wa luambo ndi wa fhasi.</p> <p>- Tshitaela, thounu na redzhistara zwi shaedza ndunzhendunzhe.</p> <p>-Hu na vhukhaki ho vhalaho naho ho ḡi vha na u vhalulula na u sedzulusa.</p>	<p>-Luambo na zwiga zwa u vhala zwo khakhea.</p> <p>-Munanguludzo wa maipfi wo shaedzwa.</p> <p>- Tshitaela, thounu na redzhistara a zwo ngo tea.</p> <p>-Ho ḡala vhukhaki, naho zwo ḡi vhalululwa na u sedzuluswa zwiḡuku.</p>	<p>- Luambo na zwiga zwa u vhala zwo khakhea tshoḡthe.</p> <p>- Munanguludzo wa maipfi a wo ngo tea na luthihi.</p> <p>- Tshitaela, thounu na redzhistara zwo liana tshoḡthe.</p> <p>- Ho ḡalesa vhukhaki na ndaḡo, nahone a hu vhoneali vhuḡanzi ha u vhalulula na u sedzulusa.</p>

	<u>5–6</u>	<u>4½</u>	<u>4</u>	<u>3–3½</u>	<u>2½</u>	<u>2</u>	<u>0–1</u>
TSHIVHUMBEO (T) (MARAGA: 6)	-Kubveledzelwe kwo faranaho/lunzhedze aho kwa thoho. Vhudodombedzi vhu tokonyaho. -Miṭala, dziphara zwo fhatwa lwo faranaho. -Vhulapfu/tshivhalo tsha maipfi zwi elana na ndaela dza thoho.	-Mafhugo o bveledzwa nga ndila yo faranaho. Hu na ndunzhendunzhe. - Miṭala, dziphara zwi i a tevhelelea nahone zwo vangana. -Vhulapfu ho tea.	-Vhunzhi ha zwidodombedzwa zwo bveledzwa. - Miṭala, dziphara zwo fhatwa zwavhudi. - Vhulapfu ho tea.	-Dzinwe dza mbuno na zwododombedzwa zwo bveledzwa. - Miṭala, dziphara zwo di khakhea huṅwe, fhedzi maanea a di sala a tshi pfala. -Vhulapfu ho tea.	-Dzinwe dza dzimbuno dza ndeme dzi hone. - Miṭala, dziphara zwo khakhea, fhedzi mihumbulo i sala i kha di pfala. -Vhulapfu ho lapfesa/pfufhifhale sa.	- U ita a tshi bva kha thoho. -Zwi a konda u tevhelelea vhuṭala ha mafhungo. - Miṭala, dziphara zwi kha vhuimo ha fhasi. - Vhulapfu ho lapfesa/pfufhifhale sa.	-O liana na thoho. - Miṭala, dziphara zwo vhilingana, a zwi tevhelele. -Vhulapfu ho lapfesa/pfufhifhalesa u fhirisa mpimo.

KHETHEKAYO YA B: RUBRIKI YA U TOLA/MAKA ZWIBVELEDZWA ZWILAPFU ZWA VHUDAVHIDZANI (30)

KHOUDU	Khoudu 7: Vhuswikeleli ha nthesa 80–100%	Khoudu 6: Vhuswikeleli ha ntha 70–79%	Khoudu 5: Vhuswikeleli ho dziaho 60–69%	Khoudu 4: Vhuswikeleli vhu fushaho 50–59%	Khoudu 3: Vhuswikeleli ho linganelaho 40–49%	Khoudu 2: Vhuswikeleli ha fhasi 30–39%	Khoudu 1: U sa swikelela 0–29%
	<u>16–20</u>	<u>14–15½</u>	<u>12–13½</u>	<u>10–11½</u>	<u>8–9½</u>	<u>6–7½</u>	<u>0–5½</u>
ZWI RE NGOMU, VHUPULANI NA TSHIVHUMBEO (NVT) (MARAGA: 20)	Ndivho yo dziaho tshothe ya thodea dza tshibveledzwa. -U n'wala lwo rombaho/vhibvaho. -U tshimbila kha vhutala hone-hone, hu si na u bva kha thoho ya mafhungo. -Zwi re ngomu na mihumbulo zwo farana tshothe, zwidodombedzwa zwothe zwi tikedza thoho ya mafhungo. -Hu na vhutanzi ha u pulana na/kana mvetomveto, zwa mbo bveledza tshibveledzwa tshi si na vhukhaki na luthihi, tshi kumedzeaho. -O kona lwa nthesa kha u shumisa	-U na ndivho yavhudi ya thodea dza tshibveledzwa. -U n'wala lwo rombaho/vhibvaho— U tshimbila kha vhutala hone-hone, hu si na u bva kha thoho ya mafhungo. -Zwi re ngomu na mihumbulo zwo tandavhudzwa zwavhudisa, zwidodombedzwa zwothe zwi tikedza thoho. -U pulana na /kana mvetomveto zwo bveledza tshibveledzwa tsho fhatwaho zwavhudi. -O shumisa milayo yo teaho ya tshivhumbeo lwa ntha vhukuma.	-U na ndivho yo dziaho ya thodea dza tshibveledzwa. -U n'wala – u fara vhutala, nahone u tou polika zwituku kha thoho ya mafhungo. -Hunzhi zwi re ngomu na mihumbulo zwo farana, nahone zwidodombedzwa zwi tikedza thoho. -U pulana na /kana mvetomveto zwo bveledza tshibveledzwa tshi kumedzeaho, tshavhudi. -O shumisa milayo yo teaho ya tshivhumbeo nga ndila yo dziaho.	-U na ndivho i fushaho ya thodea dza tshibveledzwa. -U n'wala – o di banyana kha thoho, fhedzi a zwi xedzi. -Zwi re ngomu na mihumbulo zwo farana nga ndila i fushaho, zwi nwe zwa zwidodombedzwa zwi tikedza thoho. -Vhutanzi ha u pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza tshibveledzwa tshi fushaho, tshi kumedzeaho. -U shumisa mihumbulo u fushaho kha u bveledza thodea dzo teaho dza tshivhumbeo tsha tshibveledzwa.	-U na ndivho yo linganelaho ya thodea dza tshibveledzwa. Vhutala hawe kha u fhindula mushumo uyu vhu sumba ho sekana. -U n'wala – u a xedza vhutala, zwi ambiwaho huiwe zwi ita zwi tshi liana. -Zwi re ngomu na mihumbulo zwo farana lwo linganelaho, zwi nwe zwa zwidodombedzwa zwi tikedza thoho. -Vhutanzi ha u pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza tshibveledzwa tsho linganelaho, tsho faranaho nahone tshi	-U na ndivho ya fhasi ya thodea dza tshibveledzwa. Phindulo yawe kha mushumo uyu i sumbedza hu na u shaedza vhukuma. -U n'wala – u xedza vhutala, na zwi ambiwaho huiwe a zwi tsha pfala. -Zwi re ngomu na mihumbulo zwi ita zwi tshi liana, zwidodombedzwa zwituku zwi tikedzaho thoho. U pulana na/kana mvetomveto a zwi fushi. Tshibveledzwa a tsho ngo kumedzwa zwavhudi. U shumisa milayo ya tshivhumbeo nga	-A hu na ndivho ya thodea dza tshibveledzwa. -U n'wala – u liana na thoho, zwi ambwaho hunzhi a zwi tsha pfala. Zwi re ngomu na mihumbulo a zwi elani, zwidodombedzwa zwitukutuku zwi tikedzaho thoho. -U pulana na /kana mvetomveto a zwiho. Tshibveledzwa itshi a tshi kumedzei. - A ho ngo shumiswa thodea dzo teaho dza tshivhumbeo.

	milayo yo teaho ya tshivhumbeo.				kumedzeaho. -U na muhumbulo wo linganelaho wa thodea dza tshivhumbeo tsha tshibveledzwa-fhedzi hu na u tahedzwa ha zwithu zwa ndeme.	ndila yo khakheaho.	
LUAMBO, TSHITAE LA NA U SEDZULUSA (LTS) (MARAGA: 10)	8-10 - U shumisa zwivhumbeo zwone-zwone zwa girama, nga ndila yone kha tshibveledzwa. -Ndivho ya maipfi yo tea tshothe ndivho, vha tangedzaho mafhungo na nyimele. -Tshitaela, ndivho na redzhistara zwo tea tshothe-tshothe. -A hu na vhukhaki na vhuthihi nga murahu ha u vhalula na u sedzulusa. -Vhulapfu ho tea.	7-7½ -Tshibveledzwa tsho fhatwa zwavhudi vhukuma, nahone nga ndila yone. -Ndivho ya maipfi yo tea ndivho, vha tangedzaho mafhungo na nyimele. -Tshitaela, thouni na redzhistara hunzhi zwo tea. -Hunzhi a hu na vhukhaki nga murahu ha u vhalulula na u sedzulusa. -Vhulapfu ho tea.	6-6½ -Mushumo wo fhatwa zwavhudi, u a vhalea. -Ndivho ya maipfi yo tea ndivho, vha tangedzaho mafhungo na nyimele. -Tshitaela, thouni na redzhistara hunzhi zwo tea. -Hunzhi a hu na vhukhaki nga murahu ha u vhalulula na u sedzulusa. -Vhulapfu ho tea.	5-5½ -Mushumo wo fhatwa lu fushaho. Vhukhaki vhu re hone a vhu khakhisi nyelelo ya mafhungo. -Ndivho ya maipfi i a fusha zwi tshi kwama ndivho, vha tangedzaho mafhungo na nyimele. -Tshitaela, thouni na redzhistara zwo tea lu fushaho. -Hu na vhukhaki vhu si vhunzhi nga murahu ha u vhalulula na u sedzulusa. -Vhulapfu ho todou vha vhu teaho.	4-4½ -Mushumo wo fhatwa lwo tou linganelaho. Hu na vhukhaki ho vhalahonyana. -Ndivho ya maipfi i fhasi nahone a i tei tshothe ndivho, vha tangedzaho mafhungo na nyimele. Tshitaela, redzhistara na thouni zwo tsa. -Hu na vhukhaki ho vhalaho nga murahu ha u vhalulula na u sedzulusa. -Vhulapfu ho lapfesa/pfufhifhale sa.	3-3½ -Mushumo wo fhatwa lwa fhasi nahone zwi a konda u tevhelelea. -Ndivho ya maipfi i toda u lulamiswa nahone a i tei ndivho, vha tangedzaho mafhungo na nyimele. -Tshitaela, thouni na redzhistara a zwo ngo tea. - Tshibveledzwa tsho dala vhukhaki, naho ho di vha na u vhalulula na u sedzulusa. -Zwo lapfesa/pfufhifhale -sa.	0-2½ -Mushumo wo fhatwa lwa fhasi nahone zwo riwalwaho zwo vhilingana. -Ndivho ya maipfi i toda ndulamiso zwi hone, nahone a i tei ndivho. -Tshitaela, ndivho na vha tangedzaho mafhungo a zwi anani/tshimbilelani na thoho ya mafhungo. -Ho dalesa vhukhaki na ndado nga murahu ha u vhalulula na u sedzulusa. -Vhulapfu – Zwo lapfesa/pfufhifhale-a u fhirisa mpimo.

KHETHEKANYO YA C: RUBRIKI YA U TOLA/MAKA ZWIBVELEDZWA ZWIPFUFHI ZWA VHUDAVHIDZANI (20)

KHOUDU	Khoudu 7: Vhuswikeleli ha nthesa 80–100%	Khoudu 6: Vhuswikeleli ha ntha 70–79%	Khoudu 5: Vhuswikeleli ho dziaho 60–69%	Khoudu 4: Vhuswikeleli vhu fushaho 50–59%	Khoudu 3: Vhuswikeleli ho linganelaho 40–49%	Khoudu 2: Vhuswikeleli ha fhasi 30–39%	Khoudu 1: U sa swikelela 0–29%
ZWI RE NGOMU, VHUPULANI NA TSHIVHUMBEO (NVT) (MARAGA: 13)	<u>10½–13</u> -Ndivho yo dziaho tshothe ya thodea dza tshibveledzwa. -Vhuniwali ho rombaho/dziaho – mugudi u fara vhuṭala hone-hone, ha liani na thoho. -Zwi re ngomu na mihumbulo yawe zwo farana tshothe, nahone zwidombedzwa zwothe zwi tikedza thoho. -Vhutanzi ha u pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza tshibveledzwa tshi si na vkhakhi na luthihi, nahone tshi kumedzeaho. -O shumisa milayo yothe yo teaho ya tshivhumbeo.	<u>9½–10</u> -Ndivho ya vhudisa ya thodea dza tshibveledzwa. -U tana vhudzivha ho angalalaho ha vhutsila ha u niwala. -Vhuniwali ho rombaho/dziaho – mugudi u fara vhuṭala hone, ha liani na thoho ya mafhungo. -Zwi re ngomu na mihumbulo yawe zwo farana, zwa tandavhudzwa zwavhudisa, nahone zwidombedzwa zwothe zwi tikedza thoho. -Vhutanzi ha u pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza tshibveledzwa	<u>8–9</u> -Ndivho yo dziaho ya thodea dza tshibveledzwa. -U niwala– mugudi u fara vhuṭala hone, hu na u liana/xelana zwituku na thoho. - Zwi re ngomu na mihumbulo zwo farana, zwidombedzwa zwinzhi zwi tikedza thoho. -Hu na vhanzi ha u pulana na u sedzulusa zwo bveledzaho tshibveledzwa tshi kumedzeaho, tshavhudi. -O shumisa milayo yo teaho ya tshivhumbeo.	<u>6½–7½</u> -Ndivho i fushaho ya thodea dza tshibveledzwa. -U niwala – mugudi u a xedza vhuṭala fhedzi zwa si khakhise thalutshedzo nga u angaredza. -Zwi re ngomu kha tshibveledzwa na mihumbulo zwo farana lu fushaho, zwiwe zwa zwidombedzwa zwi tikedza thoho. -Vhutanzi ha u pulana na sedzulusa zwo bveledza tshibveledzwa tshi fushaho, tshi kumedzeaho. -O shumisa mihumbulo u fushaho wa	<u>5½–6</u> -Ndivho yo linganelaho ya thodea dza tshibveledzwa. - Phindulo i shaedza vhuṭala. -U niwala – mugudi u liana na thoho thalutshedzo ya polika huwe. -Zwi re ngomu na mihumbulo zwo farana lwo linganelaho, zwiwe zwa zwidombedzwa zwi tikedza thoho. -Vhutanzi ha u pulana na u sedzulusa zwo bveledza tshibveledzwa tsho linganelaho, tshi kumedzeaho. - U na mihumbulo wo linganelaho wa	<u>4–5</u> -Ndivho ya fhasi ya thodea dza tshibveledzwa. Phindulo kha mushumo uyu i sumbedza vhuṭala vhusekene. -U niwala – mugudi u liana na thoho, huwe thalutshedzo ya polika. -Zwi re ngomu na mihumbulo zwa tshibveledzwa a zwo ngo tou farana, zwidombedzwa zwituku zwi tikedzaho thoho. -A zwi tei Luambo lwa Hayani, naho ho pulaniwa na/ kana mvetomveto.	<u>0–3½</u> -A hu na ndivho ya thodea dza tshibveledzwa. -U niwala – mugudi u liana na thoho, thalutshedzo hunzhi i a xela. -Zwi re ngomu na mihumbulo zwa tshibveledzwa a zwi yelani, zwidombedzwa zwitukutuku zwi tikedzaho thoho. -U pulana/ mvetomveto a zwi ho. Tshibveledzwa a tshi kumedzei/fushi. -Ho ngo shumisa milayo yo teaho ya tshivhumbeo.

		tsho fhatwaho zwavhudi, tshi kumedzeaho. -O shumisa milayo ya tshivhumbeo yo teaho nga ndila yavhudi vhukuma.		thodea dza tshivhumbeo.	thodea dza tshivhumbeo – hu na hunwe u shaedza.	Tshibveledzwa a tsho ngo kumedzwa zwavhudi. - O shumisa milayo ya tshivhumbeo nga ndila yo khakheaho.	
LUAMBO, TSHITAILA NA U SEDZULUSA (LTS) (MARAGA: 7)	<u>6-7</u> -U shumisa zwivhumbeo zwone-zwone zwa luambo kha u riwala tshibveledzwa, nahone zwo fhatwa zwavhudi. -Ndivho ya maipfi yo tea tshothe ndivho, vha tangedzaho mafungo na nyimele. -Tshitaila, thouni na redzhistara zwo tea tshothe. -Tshibveledzwa a tshi na vhukhaki nga murahu ha u pulana na u sedzulusa. -Vhulapfu ho tea.	<u>5-5½</u> -Tshibveledzwa tsho fhatwa zwavhudi vhukuma nahone nga ndila yone. -Ndivho ya maipfi hunzhi yo tea ndivho, vha tangedzaho mafungo na nyimele. -Tshitaela, thouni na redzhistara hunzhi zwo tea. -Tshibveledzwa hunzhi a hu na vhukhaki nga murahu ha u pulana na u sedzulusa. -Vhulapfu ho tea.	<u>4½</u> -Tshibveledzwa tsho fhatwa zwavhudi, nahone tshi a vhalea. -Ndivho ya maipfi yo tea ndivho, vha tangedzaho mafungo na nyimele. -Tshitaila, thouni na redzhistara hunzhi zwo tea. -Tshibveledzwa itshi a tshi na vhukhaki vhunzhi nga murahu ha u vhalulula na u sedzulusa. -Vhulapfu ho tea.	<u>3½-4</u> -Tshibveledzwa tsho fhatwa lu fushaho. Vhukhaki vhu re hone a vhu khakhi nyelelo ya mafungo. -Ndivho ya maipfi yo tea ndivho, vha tangedzaho mafungo na nyimele. -Tshitaela, thouni na redzhistara zwi a di fusha. -Tshibveledzwa tshi di vha na vhukhaki vhu si vhunzhi nga murahu ha u pulana na u sedzulusa. -Vhulapfu ho todou vha ho teaho.	<u>3</u> -Tshibveledzwa tsho fhatwa lwo linganelaho. Hu na vhukhaki ho vhalaho. -Ndivho ya maipfi yo shaedza nahone a i tei tshothe ndivho, vha tangedzaho mafungo na nyimele. -Tshitaela, thouni na redzhistara zwo tsela fhasi. -Tshibveledzwa tsho faredza vhukhaki ho vhalaho nga murahu ha u pulana na u sedzulusa. -Vhulapfu – zwo lapfesa/pfufhifhale -sa.	<u>2½</u> -Tshibveledzwa tsho fhatwa nga ndila i shaedzaho/ya fhasi, nahone zwi a konda u tevhelelea. -Ndivho ya maipfi i toda u lulamiswa huniwe, nahone a i tei ndivho, vha tangedzaho mafungo na nyimele. -Tshitaela, thouni na redzhistara a zwo ngo tea. -Tshibveledzwa tsho dala vhukhaki, naho ho di vha na u pulana/ sedzuluswa. -Vhulapfu – zwo lapfesa/pfufhifhale -esa.	<u>0-2</u> -Tshibveledzwa tsho fhatwa nga ndila ya fhasi/i shaedzaho vhukuma, nahone zwo vhilingana. -Ndivho ya maipfi i toda u lulamiswa ho angalalaho vhukuma, nahone a zwo ngo tea ndivho na kathihi. -Tshitaela, thouni na redzhistara a zwi tshimbilelani na thoho. -Tshibveledzwa tsho dala vhukhaki vhunzhi, na ndado i re khagala nga murahu ha u pulana na u sedzulusa. -Vhulapfu – zwo lapfesa/pfufhifhale -esa.

ADENDAMU

KHETHEKANYO YA A: ZWIBVELEDZWA ZWA VHUSIKI (MAANEA)

MBUDZISO 1

KHETHEKANYO YA A: MAANEA		
1.1	Giratshi khulwane kusini kwa hashu	Nganetshelo Mbuletshedzo U vhuisa muhumbulo A u haseledza
1.2	Duvha le mapholisa vha dalela tshikolo tsha hashu	Nganetshelo Mbuletshedzo U vhuisa muhumbulo A u haseledza
1.3	Zwibadela zwa phuraivethe zwi khwiṅe u fhira zwibadela zwa muvhuso/Zwibadela zwa muvhuso zwi khwiṅe u fhira zwibadela zwa phuraivethe.	U vhuisa muhumbulo U ṭaṭa A u haseledza
1.4	Vhudi na vuvhi ha u rengisa zwiliwa zwitaratani.	U haseledza Nganetshelo Mbuletshedzo
1.5	Zwi nkhubudza Venda la madaka na mitshelo yaḷo	U vhuisa muhumbulo Nganetshelo. Mbuletshedzo
1.6		
1.6.1	Tshifanyiso	Nganetshelo Mbuletshedzo U haseledza U vhuisa muhumbulo
1.6.2	Tshifanyiso	Nganetshelo Mbuletshedzo U haseledza U vhuisa muhumbulo
1.6.3	Tshifanyiso	Nganetshelo Mbuletshedzo U haseledza U vhuisa muhumbulo

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWILAPFU ZWA VHUDAVHIDZANI

MBUDZISO 2

2.1 VHURIFHI HA VHUKONANI

Tshivhumbeo:

- Vhurifhi ha vhukonani vhu na diresi nthihi.
- Vhurifhi ha vhukonani vhu na theshano.
- Vhu na marangaphanda.
- Vhu tea u vha na mutumbu.
- Vhu tea u vha na magumo.
- Vhu tea u vha na nyonesano.
- Thouni na redzhistara zwi tea u tea ndivho na vhatanganedzi vha mafhungo.

Hu tea u vha na ndunzhendunzhe ya mafhungo u bva mathomoni u swika magumoni.

2.2 NGANEAVHUTSHILO

Tshivhumbeo

- Thoho
- Mathomele : Madzina nga vhudalo, duvha la mabebo, fhethu ha mabebo.
- Mutumbu: Zwidodombedzwa zwothe nga ha mufu.
- Magumo : Duvha la lufu, vhe mufu a vha sia na nyonesano.

2.3 MUVHIGO

Tshivhumbeo

- Thoho.
- Marangaphanda.
- Matshimbidzele
- Mawanwa.
- Phendelo.
- Themendelo.
- Tsaino ya muvhigi.
- Tshiimo tshawe.
- Datumu.

2.4 ATHIKILI YA GURANNDWA

Tshivhumbeo:

- Thoho: Mafhungo ane a khou ambiwa nga hao.
- Mvulatswina: U divhadza fhungo line a todou li tandavhudza.
- Mutumbu: U nea mbuno dzi bviselaho fhungo khagala.
- Phendelo: U vhina fhungo lawe.
- Thouni na redzhistara zwi tea u vha zwo teaho.

KHETHEKANYO YA C: ZWIBVELEDZWA ZWIPFUFHI ZWA VHUDAVHIDZANI

MBUDZISO 3

3.1 GARATA YA THAMBO

Tshivhumbeo:

- Vhuyo.
- Vhubvo.
- Fhethu.
- Datumu.
- Tshifhinga.
- Mulaedza wo faredzaho ndivho (zwine vhathu vha khou dela zwone).
- Kuambarele.
- Kha vha fhindule (RSVP).

3.2 DAYARI

Tshivhumbeo

- Tshifhinga, duvha, niwedzi na niwaha.
- Zwiitei.

3.3 NDAELA

Thodea:

- I tea u sumbedza zwo iledzwaho
- I tea u sumbedza kutshimbilele
- I tea u sumbedza zwifhinga zwo teaho
- Kha i vhe pfufhi yo edanaho.
- I tea u angaredza mulaedza wa ndeme.
- I tea u pfesesea.
- I niwalwe nga luambo lu swikelelwaho nga vhathu vhanzhi.

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C: 20
MARAGAGUTE: 100